

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE MEMBRIS ECCLE-||SIAE MILITANTIS,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XXIX. Soluitur obiectio prima aduersariorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53880)

me, facile mutant propositum, diabolo instigante, & etiam sine diabolatibus, ex propria mutabilitate. Quocirca videmus in rebus humanis sæpe requiri iuramenta, ut alligetur voluntas, ne facile mutari possit. Ita milites, magistratus, sponsi, atque alij id genus iurare coguntur, non autem solis verbis se facturos quod debent, polliceri. Hinc sanctus AVGVSTINVS in epist. 45. ad Armentarium: *Non te, inquit, & uisisse peniteat, immò gaude iam tibi nō licere, quod cum tuo detrimento licuisset.* Et infra: *Felix necessitas, quæ ad meliora compellit.*

CAPVT XXIX.

Soluitur obiectio prima aduersariorum.

RESTAT nunc, ut obiectionem aduersariorum soluamus. PRIMA obiectio communis est omnibus, & sumitur ab illis Scripturis, quæ docent, opera bona non ex necessitate, quam tamen seculum adferunt vota, sed voluntariè, ac liberè esse faciendâ: Id enim est melius, & laudabilius, & Deo etiam acceptius, quod est magis voluntarium, & liberum, ac proinde minus necessarium. Psal. 53. *Voluntariè sacrificabo tibi.* 1. Corinth. 7. *Non ut laqueum vobis iniiciam, id est, hortor ad continentiam, sed non ad votum.* 2. Cor. 9. *Vnusquisq; prout destinauit in corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate: Hilarem enim datorem diligit Deus.* Et ad Philemonem: *Ne veluti ex necessitate bonum tuum sit, sed voluntarium.* S. HIERONYMVS lib. I. in Iouinianum, ante medium: *Et ideo plus amat, Virgines Christus, quia spontè tribuunt, quod sibi non fuerat imperatū. maiorisq; gratia est offerre quod non debeas, quàm reddere quod exigaris.* Et S. PROSPER lib. 2. de vita contemplatiua, cap. vltimo: *Sic abstinere, & ieiunare debemus, & non nos necessitati ieiunandi subdamus, ne iam non deuoti, sed multi, rem voluntariam faciamus.*

RESPONDEO, triplicem esse libertatem; ac triplicem item necessitatē. VNAM ex parte debiti, siue debitum oriatur ex præcepto, siue ex voto, siue aliunde. Id enim dicimur liberè facere, quod non tenemur facere; id verò necessariò,

*libertas triplicis
non necessitas
triplex.*

quod tenemur. **ALTERAM** ex parte naturalis determinationis voluntatis. Illa enim dicimur liberè facere, in quibus non habemus voluntatem determinatam ad vnum: atque hæc libertas est, quæ propriè dicitur liberum arbitrium. **TERTIAM** ex parte coactionis, siue ea sit absoluta coactio, ut cum quis trahitur vi, quò ire non vult, siue sit mortalis quædam, & quasi conditionata coactio, ut cum quis nolle aliquid facere, & non libenter facit, facit tamen coactus more aliquo humano, aut seruili.

Ex his **PRIMA** libertas non est necessaria ad opus laudabile, aut Deo gratum faciendum: neque contraria necessitas pugnat cum laude & merito operis boni, quia potius contra, ut ostendimus, ista necessitas auget laudem operis boni. Semper enim, nisi aliunde sit impedimentum, melius est opus ex præcepto, quàm non ex præcepto; ex voto, quàm non ex voto. **ALTERA** illa libertas necessaria est ad laudem boni operis, sed ea æquè reperitur in opere, quod fit ex præcepto aut voto, & in opere omnibus modis indebito, in quantum si quis milles vouerit aliquid, poterit tamen ex arbitrio libertate votum non reddere, & peccare. **TERTIA** libertas est item necessaria ad laudem boni operis, sed neque ipsa repugnat præcepto, & multò minus voto. Potest enim fieri, ut quis tanta alacritate, & promptitudine exsequatur opera præcepta, quanta alius opera non præcepta. Vnde Dauid dicebat, Psalm. 118. *In Via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus diuitiis. Et: Quàm dulcia fuerunt mihi eloquia tua? super mel ori meo.*

Pari ratione fieri potest, immò ordinariè fit, ut quod fit ex voto, fiat libentius, & promptius, quàm quod fit sine voto. Votum enim ex se læticiam gignit, cum ex magna caritate procedat, iuxta illud 1. Paralipom. vltimo: *Lætati sunt populus, cum vota spontè promitteret, quia corde toto offerebant ea Domino.* Quod si aliqui cum tristitia soluunt, quod vouerunt, id accidit ex vitio hominum, non ex natura rei, nec tamen etiam tunc melius est quod fit sine voto, quàm ex voto; nam, ut S. Thomas docet in opusc. 18. quod est de perfectione, capit. 12. potest tribus modis quis se habere in soluendo voto.

VNO modo, vt libenter faciat id, ad quod tenetur ex voto, & quia res ipsa placet, & quia votum placet; & tunc sine dubio magis meretur, quàm alius, qui æquè libèter illud idem operatur sine voto.

ALTERO modo, vt inuitus faciat rem illam, quam vouit, tamen libenter impleat votum: vt si is, qui vouit ieiunium, incipiat non amare ieiunium, & proinde cum difficultate, & tristitia ieiunet, aded vt si esset sui iuris, non voueret ieiunium: tamen quia iam vouit, & placet ei vehementer seruare Deo fidem datam, propterea prompto & alacri animo superet eam difficultatem, vt impleat votum. Atq; hic etiam magis meretur quàm alius, qui sine voto libenter ieiunet; vt enim excellentior est religio, quàm temperantia, ita melius est implere votum libenter, quod est religionis, quàm libenter ieiunare, quod est temperantiæ.

TERTIO modo potest fieri, vt quis aded doleat se vouisse, vt non velit amplius seruare votum; sed quia hoc est simpliciter malum, non potest conferri cum bono.

Ex his ad ea testimonia, quæ contrà protulimus, facilè est respondere. Ad illud Psal. 53. *Voluntariè sacrificabo*, respondeo, illud, *Voluntariè*, opponi tristitiæ, & coactioni, non autem necessitati, quæ oritur ex voto, aut præcepto.

Ad illud 1. Cor. 7. *Non sit laqueum vobis iniuciam*; quibus verbis apertissimè demonstrari existimat Petrus Martyr prohibita esse vota, respōdeo, *laqueum*, appellari necessitatem, quæ detinet inuitum, non autem quamlibet necessitatem. Proinde vota esse laqueos illis, qui temerè vouerunt, vel qui coacti sunt ab aliis vouere, cum ipsi nihil tale cuperent: quæ admodum etiam nuptiæ laquei dici possunt iis, qui temerè ducunt vxorem; & eo modo alligant se alicui, cum qua viuere non possunt, & inde occasionem accipiunt cum aliis fornicandi. Est igitur sensus Apostoli; Exhortor vos ad continentiam, sed ita tamen, vt non cogam inuitos, nec suadeam temerè eam accipere, & vouere, quod esset laqueus animarum, sed vt ostendam id, quod est per se honestum, & utilissimum; vt quibus Dominus huius rei desiderium inspirauerit, illi accipiant, & voueant.

Quod autem laqueus hoc loco non dicatur votum, aut necessitas absolutè, sed, vt diximus, votum ab initio, aut temerè

merè susceptū, testatur S. AVGVSTINVS lib. de bono nō
ratis, cap. 5. qui sic exponit: *Non ut laqueum vobis iniiciam
est, non ut vos cogam.* & S. HIERONYMVS lib. I. in Iovinianum
Non imponit, inquit, *nobis Apostolus laqueum, nec cogit
se, quod nolumus.* Similiter exponunt commentaria in
locum Theodoreti, Theophylacti, Anselmi, & aliorum.

Accedit ipsa laquei metaphora, non enim laqueus
tur funis ligans, & tenens hominem, ne fortè cadat, sed
vi detinens, & ad capiendum, & ad perdendum, exponit
Denique Sapiens proverb. 20. id ipsum disertis verbis expo
suit: *Ruina, inquit, est homini devotare sanctos, & post
ta retractare.* Vbi pro eo, quod Hieronymus vertit, *trahit*
in Hebræo est שִׁוְיָרָא quod propriè laqueum significat
שִׁוְיָ illaqueare est, שִׁוְיָ auceps dicitur. vnde veteres
septuaginta interpretes, *παγίς*, id est, laqueus; nec malitè
ronimus vertit ruina, quia finis proprius laquei casti
na est. Igitur iuxta Salomonem laqueus, & ruina est, non
solutè vouere, sed vouere, & post votum retractare, quod
cidit iis, qui temerè aut inuiti vouent. Isti enim voto, in
queo quodam tenètur coacti, & occasionem accipiunt gra
uius delinquendi.

At illud I. Cor. 9. *Non ex tristitia, aut ex necessitate*, respo
deo, hoc loco appellari necessitatem, nō legem, aut votum
sed humanam necessitatē, quæ cogit homines facere, quod
non vellent. Loquitur enim de iis, qui eleemosynas faciunt
inuiti, quia videlicet erubescunt non facere, quod alij faci
unt, ne iudicentur avari; aut non audent negare petenti ma
gno alicui viro, qualis erat ipse Paulus, pro egenis. De hac
necessitate loqui B. Paulum testantur verba sequentia: *Hil
vem enim datorē diligit Deus.* necessitas enim quæ ex huma
no timore nascitur, hilaritati opponitur, non autem necessi
tas voti quæ oritur ex caritate. Idem respondendum est ad
lium locum ex epist. ad Philemonem.

Ad testimonium autem S. Hieron. lib. I. in Iovinianum, v
bi dicit, maioris gratiæ esse offerre quod non debeas, quam
reddere quod exigaris, respondeo, S. Hieronymum loqui de
opere illo quod exigitur ratione præcepti, non de eo quod
exigitur ratione voti. Nam multum interest inter legem &
votum,

votum, quod ad rem præsentem pertinet. qui enim facit opus non imperatum vlla lege, & si non faciat opus laudabilis, quatenus facit opus non imperatum, immò, vt supra diximus, ceteris paribus, melius sit opus imperatũ, quàm non imperatum facere; tamen tribus de causis, vt plurimùm, facit opus laudabilis.

PRIMO, quia res non imperatæ sunt plerumque nobiliores secundum se, quàm res imperatæ. Deus enim minora imperauit, maiora consuluit. at hoc non habet locum in votis; non enim minora fiunt ex voto, maiora sine voto, sed è contrario; perfectissima enim quæque opera voueri possunt, & solent.

SECUNDO, quia semper, qui facit opera non imperata ex caritate, sicut oportet, facit etiã omnia opera imperata: atq; ita plus dat, quàm ille, qui facit solùm opera imperata; includuntur enim præcepta in consiliis, non contrã. sed neq; hoc in votis locum habet; nõ enim qui facit aliquid sine voto, continuò implet etiam omnia vota.

TERTIO, quia vt plurimum maior promptitudo requiritur ad opus non imperatum aggrediendum, quàm ad opus imperatum, vt notũ est; ac propterea ratione maioris promptitudinis opus non imperatum maioris gratiæ est, vt Hieronymus dicit, quàm opus imperatum. At de voto hoc dici non potest; nam etsi maior promptitudo fortè requiratur ad aggrediendum nouum opus, ad quod nõ tenemur vllò modo, quàm ad opera ordinaria facienda, ad quæ tenemur ex voto: tamen maior illa promptitudo superatur ab alia quadam adhuc maiore, quæ necessaria fuit ad votum ipsum faciendum. Cùm enim votũ spontè offeratur, & sit res ardua, & difficilis, multò maior promptitudo requiritur ad votum faciendum, quàm ad faciendum aliquid sine voto.

Ad testimonium S. Prosperi ex lib. 2. de vita contemplatiua, cap. vlt. vbi dicit, sic esse abstinendum, vt non nos necessitati subdamus, respondeo, necessitatem, de qua S. Prosper loquitur, non esse necessitatem legis, aut voti, sed necessitatem timoris humani, quæ tristitiam gignit; ideo enim subiungit idem auctor; *Ne non deuoti, sed inuiti rem voluntariam faciamus.*